

## Y2K שחל בשבת - שיעור 331

### I. השאלות והתשובות

- (א) **נפסק החשמל בליל Y2K שחל בשבת** מותר לומר לנכרי להדליק נרות כמו שהובא ברמ"א (רע"ו - ז' הר"ן זשס זטל העיטור) דחשיב תקלה ואולי חשש סכנה להיות בבית באפלה וכך שמעתי מחכם אחד ולהדליק נרות ארוכות מע"ש אינו עצה טובה משום שהחשש הוא חשש רחוק ויש יותר חשש סכנה מהנרות בבית שיש שם קטנים
- (ב) **מותר להסיר הקדרה שמבושל כל צרכו ושלא נצטנן לגמרי מהקראק פאט ולהניח ע"ג התנור שיש עליו פח מתכת אמנם עיין באג"מ (ז' - ס"ט) דדוקא באותה קדרה דאם עירה לתוך קדרה אחרת שהוא כלי שני אסור וה"ה במיחם מים וע"ע בשער הציון (ה"ג - מ"ז)**
- (ג) **איברא אם אחר כמה שעות חזרו והדליקו החשמל מותר להנאות מהאור** כיון שהדליקו לרוב נכרים ואפילו אם רוב ישראל מותר שהדליקו בהיתר כנ"ל באות א'
- (ד) **מותר ג"כ לאכול החמים שחממו אחר שנצטנן לגמרי** כיון שאין כאן מעשה חזרה וגם חשיב פסיק רישא ע"י נכרי (רמ"א ה"ג - ה) וקיל יותר מתנור בית החורף
- (ה) **גם יש להתיר לתקן השעון על דוד קיטור (steam) ע"י נכרי** כדי שלא יהיה הבית קר מאד דהכל חולים אצל צינה (רע"ו - ה) וכפרט אם יש קטנים ביותר או חולים בתוך הבית אין להחמיר בענינים אלו ואינו צריך ללבוש בגדי חורף בבית שהוא קר מאד ויש מתירים יותר לישראל לעשות מלאכת דאורייתא ע"י שנוי בנ"ד (שש"כ ל"ג - הערה י"ז בשם הגרשו"א)
- (ו) **פעמון אזעקה של הבית שמצלצל בלי הפסק יש להתיר לכבותו ע"י נכרי** שהוא שבות דשבות במקום צרכי רבים ואפשר גם משום איבה ואולי יש להתיר ע"י קטן בשנוי אם אין שם נכרי ואזעקת שוה למשרד אש נחשב סכנה ואבאר
- (ז) **מניעת חילול שבת בשיחת טלפון - יש ארבעה איסורים בשיחת טלפון בשבת** (א) הרמת השפופרת (מכה בפטיש, מוליד, מוקצה, הבערה) (ב) החיוג (dialing) משמיע קול (ג) השיחה מולידה ניצוצות ומשמיעה קול (ד) החזרת השפופרת לעריסתה מנתקת את המעגל החשמלי וגורמת שהטלפון ראוי שוב לניהול שיחה ובארבעה דרכים ניתן להקל על חילול השבת (כאשר הזמן אינו בהול) (א) על ידי נכרי בדרך שינוי (ב) על ידי קטן בדרך שינוי ויבקשו מי שלא האב או האם (ג) גדול בשינוי (ד) על ידי שנים שעשו (תורת היולדת דף פ"ג)
- (ח) **ריב אשר עלול להחריף ולהגיע לשפיכת דמים** וכן בכל מקרה שעלול להביא לידי פיקוח נפש מותר להזעיק את המשטרה (שש"כ מ"א - כ"ו) ועיין באג"מ (ב - קכ"ב) בענין מלאכה בשבת משום פחד מיתה שהביא דעת המהרי"ק (קל"ז) דמחדש בעובדא דנכרי שאמר בשל לי קדרה בשבת ואי לא קטלינא לך ביבמות (דף קכ"ב:) היה לרבי שמעון רק איסור מדרכנן מטעם שהיא מלאכה שא"צ לגופה כמו הריגת מזיקין דאין אכילת העכו"ם צורכו אלא סילוק הפחד צורכו שזה הא רק בהמעשה שעושה בלא תכלית שיאכל העכו"ם וכמו הוצאת מת שהצורך הוא שלא יהיה כאן לשיטת התוספות (שם ז"ל:) או שרוצה שלא היה מת כלל לשיטת רש"י (שם ז"ד) לכן אם הנכרי הכה איש יהודי באופן דצריך להתנגד הנכרי ולהיאבק עמו כגון שיש חשש הזיק גופו יש לומר לחבול או להרוג הנכרי נחשב רק למלאכה שאינה צריכה לגופה ומותר כמו צד נחש
- (ט) **גנב הפורץ לדירה או אפילו אינו פורץ אבל עוסק בדבר מכיון שיש חשש שיתקוף את הנמצאים בה** מותר לכל אדם לטלפן למשטרה (שש"כ מ"א - כ"ה) ועיין במג"א (שכ"ט - סק"ה) דבאדם יחיד יניח ליקח את כל ממונו ולא יחלל את השבת ועיין בארחות חיים (סק"ו) שהקשה על המג"א מהבא במחתרת דמותר להורגו אף בשבת לכן

צריך לומר דזה דוקא אם הגנב אינו רודף או חשש רודף דהבא במחתרת השכם להורגו אך מ"מ יכול בעל הבית להתנגד למענה הגניבה ולהיאבק עם הגנב אע"פ שע"י זה יחשב הגנב לרודף ואז גם יוכל בעה"ב להורגו אפילו בשבת דסכרא הוא שאין אדם חייב לעמוד ולראות שגוזלים וחומסים כל רכושו (שם בשם הגרשז"א)

י) **אם בהול על ממונו כגון מלסטים** עיין בר"ן (רי"ג מי שחשף) (c) דדעת ר"ת ובעל התרומות דיכול לטלטל המעות מהלסטים ודומה למי שהחשיך ואע"ג דמצילין תיק הספר עם מעות ולא מעות בלא תיק התם משום שמירי בחצר שאינו מעורבת (b) ודעת הרמב"ן דלסטים כדליקה ואסור לטלטל המעות אפילו לחצר מעורבת ומחלק בין אם המעות בידו כגון מי שהחשיך לבין שאינו בידו כגון דליקה ולסטים וראיה מארנקי (שנת קמ"ג): דאסור משום דאינו בידו (g) ודעת הרשב"א דטלטול מעות מהלסטים אסור משום דאינו יבוא לידי חיוב חטאת משא"כ במי שהחשיך ודעת הר"ן דאסור טלטול המעות משום דההפסד נופל פתאם כמו דליקה משא"כ במי שהחשיך ועיין בבה"ל (של"ז - b) שהביא עוד שיטה ועיין בשו"ע (של"ז - z) ויש מתירים לטלטל מעות ודברים המוקצים כדי להצילם מפני הדליקה או מאונסים הבאים לגזלם דבמקום פסידא אין לחוש לאיסור מוקצה וזה דעת הספר התרומות ור"ת וי"א שהוא דעת רוב הפוסקים רמב"ן, רשב"א, ר"ן, ריטב"א, ועוד דאסור לטלטל מוקצה במקום הפסד ועיין מ"ב (של"ז - h) דספר התרומות מתיר דוקא בבית שאינם בהולים ולא בבית הדליקה ועיין בשער הציון שהביא דעת הט"ז דאפילו בבית הדליקה מותר ועיין בבה"ל דלא נוכל למחות ביד המקילין ועיין בערוך השלחן (של"ז - כ"ג) דאנן נהגינן כשיטת הט"ז אליבא דספר התרומות להתיר טלטול מעות אפילו בבית שיש בו הדליקה

יא) **ועיין ברמ"א** (של"ז - כ"ו) דבזמן שאנו שרויין בין הגוים כתבו הראשונים והאחרונים שמותר לכבות דליקה בשבת משום דיש בה סכנת נפשות והזריז הרי זה משובח ומ"מ הכל לפי הענין ועיין במשנה ברורה (ט"ז) שכשהדליקה מתגברת אז הם חוטפים ושוללים וכשאדם מעמיד עצמו על ממונו יבואו להרוג אותו (שם צ"ח יוסף) אבל אמר לי הגאון רב מנשה קליין דבזמן הזה אין לנו ההיתר של הרמ"א משום דאין חוטפין וכך שמעתי מהגאון רב אברהם פאם ועיין בכף החיים (של"ז - ק"ל - קל"ג) דבערי איטליא שיש להם קיום מן השר אסור לכבות ומקומות דהמשלה בעצמה מחויבת לכבות כשהדליקה גדולה כמו במלכות תיגרמא ורק שצריך לתת ידיעה לממשלה אסור לכבות ושמעתי מאחרים דההיתר של הרמ"א עומד במקומו ועיין במ"ב (של"ז - ו) מצוה להודיע זאת ברכים דמותר לכבות (פמ"ג) ועיין עוד בשירי כנסת הגדולה (סוף הסימן) שאין ראוי לפרסם היתר זה בעיני עם הארץ (כף החיים של"ז - קכ"ט) ועיין ערוך השלחן (של"ז - ט) דעכשיו הבתים בנוים על מיצר רה"ר דלא כבזמן הגמרא שהבתים היו תוך החצר ולכן אין גחלת גדול מזה ומותר לכבותו

יב) **רופא הנמצא בכוננות (on duty) אבאר בס"ד**

## II. אם מותר לשלוח מתנות לעכו"ם ביום חגם

א) **עיין בתרומת הדשן** (סימן קע"ה) שכתב דביום שמיני לניתל כשמתחדשין להם השנה יש ליהדר שלא ישלחו ממש באותו יום אלא יום הקודם ואם אירע שחל בשבת שלא יוכל לשלוח בו נראה דא"צ ליהדר מלשלוח ביום עצמו דאי יאחר תהוי ליה איבה וכן פסק הרמ"א (קמ"ח - י"ג)

ב) **עוד כתב הרמ"א** (שם) דאם נכנס לעיר ומצאם שמחים ביום חגם ישמח עמהם משום איבה דהוי כמחניף להם ומ"מ בלא איבה ירחיק מלשמוח עמהם ושמעתי מרב דוד פיינשטיין בענין איסור שמחה שעושים לעוסקי משרדים שיכול להכנס לזמן קצר ולצאת

III. **בדבר לעשות איזה שמחה בימי חג של נכרים** עיין באג"מ (א"ח"ט - ז - י"ג ד"ה "ויזכר") דאם הוא חג מצד אמונתם אם בכונה מחמת שהוא יום איד אסור מדינא ואם בלא כוונה יש לאסור מצד מראית העין וסעודת מצוה כמילה ופדה"ב יש לעשות שהיא סעודה המחוייבת אבל סעודת בר מצוה ונישואין יש לקבוע לכתחלה על יום אחר (משמע אפילו הוא בו ביום)